De Wilde Noordzee, een uitzonderlijke film over natuur die zich niet laat temmen

27 / 03 / 2025

Dutch Maritime Productions

"Peter van Rodijnen, een ervaren duiker en cameraman, verkent de Noordzee, Nederlands grootste natuurgebied, geïnspireerd door Jacques Cousteau. Ondanks uitdagingen zoals sterke stromingen, slecht zicht en stormen, blijft hij vastberaden. Peter ontdekt dat de gezondheid van de zee niet alleen afhangt van grote dieren zoals haaien en orka's, maar ook van het kleinste plankton. Zijn indrukwekkende beelden onthullen een onbekende, spectaculaire onderwaterwereld en bieden een onvergetelijk avontuur voor jong en oud." Zo wordt de nieuwe film van Dutch Maritime Productions voorgesteld door de makers. Een unieke film die intussen ook in Vlaamse bioscopen is te bezichtigen. Van bovenstaande promo is overigens niets gelogen of overdreven. Vanuit het VLIZ, na het zien van de première, kunnen we dit alleen maar beamen.

– JAN SEYS & JAN MEES

Maar eerst wat feiten

Zes jaar lang is eraan gewerkt. Zes jaar lang verkenden Peter van Rodijnen en zijn cameramaat Dick Harrewijn de Noordzee en trotseerden ze alle uitdagingen die daarbij komen kijken. Het resultaat: een documentaire van het doek spetterende reis van bijna anderhalf uur. Een film die er wonderwel in slaagt "het onzichtbare zichtbaar te maken" en het breede publiek mee te loodsen en verwondering te wekken voor een van onze grootste maar minst gekende natuurgebieden. Pittig detail: de muziek is van Sven Figee. Nederlands bekendste organist en bij het brede publiek vertrouwd door optredens in het Nederlandse tv-programma 'De Wereld Draait Door'.

De film ging in september 2024 in première in Nederland, en trok daar intussen meer dan 150.000 bezoekers. Er is ook een boek en een tv-reeks gemaakt van deze production. Sinds 19 maart 2025 is België aan de beurt, met voorstellingen in tal van Vlaamse bioscopen. De Vlaamse versie is ingesproken door niemand minder dan Arnout Hauben, de man bekend van vele watertjes maar zeker van zijn reis van 5000 km 'Rond de Noordzee'.

NM Media

Verwachtingen ruimschoots overtroffen!

Arnout Hauben noemt de film van een bijzonder hoog 'BBC' niveau. Ook van onze verwachtingen waren hoogspannen toen jaren geleden bleek dat men in Nederland een film zou maken over de natuur van de Noordzee. Waar mogelijk verleende het VLIZ wat hand- en spandiensten, en stiekem hoopten we verwend te zullen worden met indrukwekkende beelden zoals te zien in The Blue Planet en in Onze Natuur. "Die producties hebben de lat zeer hoog gelegd, zowel qua cinematografie als qua inhoudelijke diepgang" stelt Jan Mees, algemeen directeur van het VLIZ. De Noordzee wordt vaak gezien als een troebele, drukbevaren zee met weinig spectaculaire natuur. We waren dus benieuwd of een Nederlandse documentaire deze perceptie zou kunnen doorbreken. Bovendien is die Noordzee een 'filmonvriendelijke' omgeving, waar het vaak moeilijk werken is onder bedenkelijke weer- en lichtomstandigheden. We hoopten dus op sterke onderwaterbeelden en op een verhaal dat niet alleen de schoonheid en diversiteit van het Noorzee-ecosysteem zou tonen, maar ook de kwetsbaarheid ervan en de noodzaak tot bescherming.

Een ervaren duiker kennen ruimschoots uit! Na een onverwachte aanloop – een flashback naar de jeugd van Peter, vol bewondering voor de oceaanfilms van Jacques Cousteau – neemt de Noordzee het over, in al haar pracht. "De film weet de natuur van Noordzee op een allesomvattende manier te laten zien. Er zijn verbluffend gedetailleerde beelden van onderwaterlandschappen en het zeeleven, met een cinematografische kwaliteit die kan wedijveren met de eerdergenoemde documentaires. Daarnaast wordt niet alleen de pracht van de Noordzee getoond, maar ook de ecologische uitdagingen waarmee dit gebied te maken heeft. De film slaagt erin om zowel verwondering als urgentie op te roepen: verwondering over de rijkdom en verborgen schoonheid van het leven onder water, en urgentie omdat veel van dit leven onder druk staat door menselijke activiteiten", stelt Jan Mees.

Zelden of nooit eerder gezien: de koningen en keizers van de zee

Wat de kijker ongetwijfeld zal bijblijven zijn de rondut spectaculaire beelden van grote vissen, zeezoogdieren en zeevogels. Met stip op één staat de duikscène waar Peter te midden een groep van wel twintig reuzenhaaien snorkelt voor de kust van Schotland. Mastodonten van tien meter (!) lang, zich met de mui wijd open gulzig voedend met het overvloedige plankton. Peter moet zich beheersen om het van puur enthousiasme niet uit te schreeuwen. De brave loebassen trekken zich intussen niets aan van hun nieuwsgierige zwempenoot. Om zoiets te filmen heb je heel veel mazzel nodig. Meer nog, de kans is groot dat een dergelijke duikbelevenis nog niet zo snel zal worden herhaald...

Eveneens van hoge wetenschappelijke en belevingswaarde zijn de opnames van de vangst van Atlantische blauwvintonijnen in het grensgebied van Noordzee en Baltische zee. Deze 'keizers van de oceaan' vind je hier – na een afwezigheid van wel vijftig jaar – opnieuw in redelijke aantallen. Joekels van wel 2-2,5m lang komen zich er in de zomeren, net als voor die zwarte periode met sterk bedreigde stocks, volveten aan de talrijk aanwezige haring en makreel. Daarbij halen ze snelheden van wel 70km per uur en springen ze af en toe als dolfijnen boven het zeeoppervlak uit. Reden genoeg voor Deense onderzoekers om deze reuzentonijnen in het kader van het European Tracking Network met een zender uit te rusten. En jawel, op gevoelige plaat vastgelegd door het team van 'De Wilde Noordzee'.

Maar er zijn ook uitgebreide filmscènes met Jan-van-Genten, zeekoeten, grijze zeehonden, papegaaiduikers en orka's in de kordaat. Gevolgd door de bijna als vanzelfsprekend lijkende shots van jagende, stootduikende en happende rovers op tot 'ballen' samengetrokte makreel. Beelden die sensationeel zijn en blijven. Of wat gedacht van een reportage rond een succesrijk herintroductieprogramma van wilde zalm in een Deens estuarium, met Peter half badend, half snorkelend in een snelstromende ijskoude beek, omringd door een besneeuwd landschap? Om nog te zwijgen van de zeedonderpad die zijn felrieze eitjes ventileert en bewaakt tegen al te nieuwsgierige en hongerige predatoren. Tot de eitjes uitkomen en de mini-donderpadjes de wijde wereld in trekken. Te veel topbeeld om hier allemaal de revue te laten passeren. Inderdaad.

Dutch Maritime Productions

De reuzenhaai, zo groot als een bus, hier volop plankton aan het verzamelen.

Minstens even uniek en onmisbaar, het kleinere grut

Het is logisch dat filmbeelden van grote charismatische dieren (angstaanjagende orka's en haaien) of aaibare (?) zeehonden het publiek stante pede inpalmen. Toch zijn het voor wetenschappers misschien net ook de minder opvallende levensvormen die extra opvallen en waardering weegdragen. Jan Mees verwoordt het zo: "Wat me vooral fascineerde waren de beelden van microscopisch leven. De details van zooplankton zijn prachtig in beeld gebracht en tonen de cruciale, maar grotendeels onzichtbare basis van het marriene voedselweb. Ook de strobilatie van kwallen – het proces waarbij larven zich opsplitsen in kleine, vrij zwemmende kwalletjes – is adembenemend. Ik had deze fase van hun levenscyclus nog nooit in beeld gezien. Deze persoonlijke voorkeur voor de macro-opnames (ik heb zelfs mijn geliefde aasgarnalen gespot) neemt uiteraard niets weg van de bewondering voor de spectaculaire beelden van grotere vissen, zeezoogdieren en zeevogels. De afwisseling tussen het kleine en het grote zorgt juist voor een nog completer beeld van de rijke biodiversiteit in de Noordzee. Die combinatie is zelden gezien."

Er zijn knappe opnames van microscopisch kleine schuimalgjes, kiezelwiertjes, roeipootkreeftjes, larven van krabben, borstelwormen, ... en ga zo maar verder. Ook het belang van dit kleine 'zwevende leven' krijgt terecht heel wat aandacht. Dit plankton ligt immers aan de basis van alle leven in zee en produceert de helft van de zuurstof op aarde. Alsof dit nog niet genoeg is, neemt de oceaan ook nog eens zowat een kwart van alle door de mens geproduceerde CO_2 op. Het plankton zorgt ervoor dat minstens een deel van die koolstof naar de zeebodem sneeuwt en daar voor lange tijd 'onschadelijk' is (lees: niet langer de atmosfeer en het klimaat opwarmt). Laat het duidelijk zijn. Plankton mag dan wel klein zijn, het is o zo talrijk en superbelangrijk voor de oceaan, voor de planeet en voor alle leven op aarde.

Dat dit kleinere leven zo knap in beeld wordt gebracht is overigens geen toeval. De beelden van micro-organismen zijn het werk van Wim van Egmond. Hij specialiseerde zich de voorbije twaalf jaar in deze uitdagende branche van beeldvorming. Zo fotografeerde hij eerder plankton tijdens het televisieproject rond de reis met de Beagle. Microscopisch kleine zeeplantjes en -diertjes fotograferen is al geen sinecure. Ze in volle actie filmen getuigt van heel veel vakkennis en gedrevenheid.

Dutch Maritime Productions

Stenen vormen in onze Noordzee waak een ease aan leven te midden een zandweestijn.

Een mooi en beeldend verhaal: sleutel tot de bescherming van het zeeleven

De verhaallijn is sterk opgebouwd, en doorspekt met knappe stormbeelden of met het sprookjesachtige licht van miljarden zeevonkjes. Beeldspraak is nooit ver weg. Denk maar aan het 'brokkelsterballet', de 'huizenmarkt voor heremietkreeftjes', een 'bruiloft van zagers' en de 'sensuele dans van zeekatten'. Daarnaast kent de film een mooie balans tussen pure natuurbeleving en een bredere boodschap over de bedreigingen voor de Noordzee. Het verhaal neemt de kijker mee langs de verschillende leefgebieden en soorten, maar houdt steeds een onderliggende rode draad vast: de kwetsbaarheid van dit onzichtbare ecosysteem. Ook heikele punten gaan de programmamakers niet uit de weg. Problemen zoals overbevissing, klimaatverandering, vervuiling en verstoring komen aan bod, zonder dat het te beleerend wordt. Meegaand met een jonge makreelvisser toont Peter begrip voor het beroep, maar ook 'pijn' om die vissen als product te moeten zien. Bij offshore windparken komt het heien van de palen aan bod, met de gevolgen en oplossingen voor zeezoogdieren, maar ook het gegeven dat verharding met stenen kan leiden tot oases van leven in zandweestijn. Jan Mees: "De verhaallijn past goed bij de noden op het gebied van mariene biodiversiteitsbescherming. De film slaagt erin om niet alleen te informeren en 'het onzichtbare zichtbaar te maken', maar ook te raken. Dat is belangrijk, want bewustwording is de eerste stap naar het noodzakelijke natuurbehoud en -herstel." De film sluit af met een bewustwordingscampagne voor jongeren en met deze wijze woorden: 'Mensen beschermen alleen waar ze van houden', een uitspraak van Jacques Cousteau zaliger. Een wijsheid die nog altijd razend actueel is.

Info over de film, de trailer & de programmatie in België ›

Meer lezen over :

VISSERIJ AQUACULTUUR ZEEZOOGDIEREN ZEEVOGELS VISSEN ONGEWERVELDEN ALGEN & WIERIEN MICRO-ORGANISMEN PLANKTON BELGISCHE NOORDZEE EUROPESE ZEEËN INTERNATIONAAL STRAND DUINEN ESTUARIA ONDIEPE KUST ZEEBODEM BIODIVERSITEIT OCEAANGELEETBEHEID SDG 14 - LEVEN IN HET WATER

Suggesties

Heb je zelf ideeën, interessante weetjes ...

Stuur ons je suggestie

Artikel delen

Lijkt dit artikel iets voor uw vrienden of collega's? Deel het met hen!

©2025 VLIZ | Testerep magazine